

صورت فلکی چیست ؟

صورت فلکی یا پیکر آسمانی مجموعه‌ای از ستاره‌ها است که از دیدگاه زمینی به شکل خاصی تشبیه و نام‌گذاری شده‌است. در واقعیت سه بعدی، ستارگان یک پیکر آسمانی لزوماً به هم نزدیک نیستند و ربطی به هم ندارند. قرار دادن آن‌ها در یک مجموعه صرفاً به خاطر نزدیکی ظاهری از دیدگاه زمینی است. دسته‌بندی ظاهری ستارگان به صورت پیکرهای آسمانی از نظر نشانی‌دهی و تهیه نقشه‌های آسان فهم آسمان مفید است .

مطالعات باستان‌شناسی نشان می‌دهد که نگاره‌های نقاشی شده بر روی دیوارهای غار لاسکو در جنوب فرانسه حاوی نشانه‌های نجومی است. گمان می‌شود خوشه ستاره‌ای پروین در کنار خوشه قلائص (صورت فلکی گاو) بر روی این نگاره‌ها نمایش داده شده‌است .

شاید انسان‌های دوران پارینه‌سنگی (۳۰،۰۰۰ تا ۲۶،۰۰۰ سال پیش از میلاد) نخستین کسانی بودند که چهار جهت اصلی را تشخیص دادند. در اواخر دوره پارینه‌سنگی (۲۰،۰۰۰ تا ۱۶،۰۰۰ سال پیش از میلاد) در فرانسه هنر ساخت ابزارهای سنگی به اوج خود رسید و در آن هنگام اندیشه نخستین صورت‌های فلکی پایه گذاری شد. این را در آثار باقی‌مانده نقش‌های درون غارهای این دوران می‌توان یافت. در دره میرملاس و همیان در شمال کوه‌دشت لرستان نیز پناهگاه‌هایی از این دوران وجود دارند. در این پناهگاه‌ها نقش‌های رنگ‌دار زیادی است. حدود ۱۶،۰۰۰ تا ۸،۰۰۰ سال پیش از میلاد، کم‌کم اسامی گروه‌های ستاره‌ای (صورت‌فلکی) به سه دسته نمادین تغییر کرد. دنیای پایینی، میانی و بالایی. حدود ۱۰،۰۰۰ سال پیش از میلاد، عصر یخبندان در اروپا به پایان رسید. با گرم شدن زمین، علفزارها و دشت‌های اروپا جای خود را به جنگل‌ها دادند و دوران نوسنگی آغاز شد. در این دوره، انسان‌ها به جای شکار و جمع‌آوری غذا به کشاورزی و تولید غذا می‌پرداختند. از این رو نیاز آن‌ها به وضعیت آب و هوا، و دانستن فصل‌ها بیشتر شد. به این ترتیب به مسیر سالانه خورشید در آسمان توجه بیشتری کردند. می‌توان گفت حدود ۵،۶۰۰ سال پیش از میلاد، چهار صورت فلکی در آسمان شکل گرفته بودند: دو پیکر، سنبله، قوس و ماهی. آن‌ها نمایانگر نقاط اعتدال‌ها و انقلاب‌های آن زمان بودند و مبنای صورت فلکی‌های منطقه البروجی امروزی شد.

تا زمان بطلمیوس، ستاره شناس یونانی الاصل اسکندرانی که حدود ۱۵۰ سال بعد از میلاد می‌زیست، تعداد صورفلکی شناخته شده ۴۸ مورد بود. امروز ۸۸ صورت فلکی شناخته شده که هر یک محدوده‌ی مشخصی در آسمان دارند. به طوری که تمام آسمان با این صور پوشیده می‌شود. با این که ستارگان یک صورت خاص از نظر ما شکل خاصی را در آسمان می‌سازند، اما در واقع این ستارگان هیچ ربطی به هم ندارند و چندین سال نوری از هم فاصله دارند و اگر از سمتی دیگر در آسمان (جایی خارج از منظومه‌ی شمسی) به آن‌ها بنگریم به شکلی دیگر دیده خواهند شد. ستارگان حرکت بسیار آهسته‌ای در آسمان دارند (به دلیل دوری بسیار آن‌ها حرکت سریع آن‌ها آهسته به نظر می‌رسد) این حرکت باعث می‌شود که در طی هزاران سال شکل ظاهری صورت‌های فلکی عوض شود. اما در طول عمر یک انسان این تغییرات بسیار نامحسوس است. در قدیم از رصد صور فلکی برای جهت یابی و تعیین فصول و به طور کلی زمان یابی استفاده می‌کردند.

در ستاره شناسی نوین، لغت صورت فلکی به بخشی از آسمان اطلاق می‌شود که در مرحله اول شکل‌هایی را تداعی می‌کند که هزاران سال پیش برای اولین بار مورد توجه انسان‌های باستانی قرار گرفته است.

این مناطق بر روی کره سماوی مانند استان‌ها و یا کشور‌های مختلف بر روی نقشه‌های زمینی می‌باشند. در حال حاضر هر نقطه‌ای از آسمان بالای سر ما، حتماً متعلق به یک صورت فلکی است. حد فاصل بین صورت‌های فلکی در قالب خط مستقیم بوده ولی شکل‌ها می‌توانند کاملاً غیر متقارن و غیر هندسی باشند. به هر تقدیر هر صورت فلکی تعدادی از ستارگان آسمان را درون محدوده خود جای می‌دهند.